

A HAZAI NAGYVÁLLALATOK ESG KÖZZÉTÉTELEINEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE AZ ÜZLETI SZÉKTORBAN¹

COMPARATIVE ANALYSIS OF ESG DISCLOSURES OF MAJOR DOMESTIC COMPANIES IN THE BUSINESS SECTOR

Gulyás Dávid János

Vezetés és szervezés Msc szakos hallgató
Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar
gdavid2955@gmail.com

ÖSSZEFOGLALÁS

A fenntarthatóság szerepe világszerte, így a hazai üzleti életben is egyre jelentősebbé válik. Jelen tanulmány a magyar nagyvállalatok ESG (környezeti, társadalmi, vállalatirányítási) teljesítményére és közzétételeire fókuszál. Kutatásom során egy egységes ESG kérdéssort dolgoztam ki, amely alapján tíz hazai nagyvállalat ESG teljesítményét vizsgáltam és egy saját ESG indexet hoztam létre. Az index segítségével külön értékeltem a környezeti, társadalmi és irányítási szempontokat, valamint az aggregált ESG teljesítményt is. Az eredmények azt mutatják, hogy a vizsgált vállalatok többsége felismerte a fenntarthatósági jelentések iránti fokozódó igényt, ugyanakkor több esetben tartalmi hiányosságokat is azonosítottam. Ezek a hiányosságok akadályozhatják az ESG szemlélet gyakorlati érvényesülését.

Kulcsszavak: vállalati fenntarthatóság, ESG közzététel, ESG index

ABSTRACT

The role of sustainability is becoming increasingly important worldwide, including in domestic business. This study focuses on the ESG (environmental, social and governance) performance and disclosures of large Hungarian companies. In my research, I developed a single ESG questionnaire, based on which I examined the ESG performance of ten large domestic companies and created a proprietary ESG index. The index was used to assess environmental, social and governance aspects separately, as well as aggregate ESG performance. The results show that the majority of the companies surveyed have recognised the increasing need for sustainability reporting, but in several cases I also identified gaps in content. These gaps may hinder the practical implementation of the ESG approach.

Keywords: corporate sustainability, ESG disclosure, ESG index

BEVEZETÉS

Serafeim (2021) szerint egyre több befektető veszi figyelembe az ESG szempontokat befektetési döntéseiben, ami jelentősen növeli ezen tényezők szerepét a tőkebevonás során. A befektetők egyre inkább felismerik, hogy a vállalatok ESG teljesítménye hosszú távon befolyásolja versenyképességüket és pénzügyi eredményeiket (Eyo – Udo et al., 2024). Azok a cégek, amelyek nem integrálják működésükbe az ESG elveket, komoly reputációs és pénzügyi kockázatokkal szembesülhetnek, ellenben az ESG szempontok vállalati működésbe ágyazása nemcsak morális, hanem gazdasági értelemben is előnyös a gazdálkodó egységek számára (Armstrong, 2020), egy erős ESG-profil csökkenti a pénzügyi kockázatokat és hosszú távon pozitívan hat a részvényesi megtérülésre (Henisz et al., 2019), az erős ESG-gyakorlatokkal rendelkező vállalatok nagyobb valószínűséggel vonzzák a hosszú távú befektetőket, javítva a

¹A tanulmány Gulyás Dávid János (2024): Az ESG hazai bajnokai az üzleti világban, avagy a magyar nagyvállalati ESG közzétételek összehasonlító vizsgálata című, tudományos diákköri konferencián (Kari TDK Konferencia, Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Debrecen, 2024.11.26.) bemutatott pályamunka kivonatából készült.

tőkéhez való hozzáférést és csökkentve a tőke költségeket (Wang et al., 2023). A felelős befektetés – az ESG kritériumok alapján történő vállalati értékelés – ma már nem pusztán elméleti lehetőség, hanem valós piaci elvárás (Shastri, 2023), hiszen a vállalati ESG teljesítmény fejlesztése növelheti a befektetési hozamokat (Mercereau et al. 2022). A vállalatok ESG-teljesítményének értékeléséhez elengedhetetlenek azok az információk, amelyek megalapozottabb döntéshozatalt tesznek lehetővé a befektetők, hitelezők és egyéb érintettek számára. Ezt a folyamatot segítik elő a különféle ESG-minősítő szervezetek és értékelési keretrendszerek

Magyarországon mindössze néhány olyan kezdeményezés létezik, amely átfogó ESG-alapú értékelést kínál a nagyvállalatok számára, azonban ezek nem tekinthetők ESG indexnek, sokkal inkább piaci szereplők s egyéb érintettek számára informatív ESG rangsoroknak, melyek közül kiemelkedik a HVG és a Planet Fanatics' Network által 2023-ban és 2024-ben publikált ESG rangsor, amely a legnagyobb hazai vállalatokat fenntarthatósági szempontból értékeli (HVG – Planet Fanatics' Network, 2023; HVG – Planet Fanatics' Network, 2024).

A téma választását több tényező indokolja. Egyrészt, ahogy Szendrey és társai (2024) is kiemelik írásukban, a hazai és nemzetközi szabályozások fokozódó elvárásokat támasztanak a vállalatok ESG jelentéseivel szemben, másrészt a meglévő rangsorok nem biztosítanak kellő részletességű módszertani leírást (Mayer – Reizingerné Ducsay, 2023). A 2023-as magyar ESG-törvény okán e téren a jövőben változások várhatóak, a jelenben a törvény hatása a már meglévő rangsorokat illetően még nem látszik. Ezért szükség van egy olyan átlátható és közérthető ESG index megalkotására, amely nemcsak kutatási, hanem üzleti és befektetői célokra is alkalmazható.

A központi célkitűzésem az volt, hogy lehetővé váljon a magyar nagyvállalatok ESG közzétételeinek összehasonlító elemzése, egy saját fejlesztésű ESG index segítségével, amely transzparens és széles körben értelmezhető módszertanon alapul.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Jelen fejezetben ismertetem az alkalmazott anyagot és módszertant. Primer kutatásom célja a hazai nagyvállalatok ESG közzétételi teljesítményének vizsgálata, egy általam kidolgozott ESG index alkalmazásával. A folyóiratcikkben használt „jelentéstételi/közzétételi teljesítmény” fogalma alatt nem magának a vállalati működésnek a tényleges fenntarthatósági hatásait, hanem a vállalat által nyilvánosan közzétett információk tartalmát, részletességét és szerkezetét értem. Az index egy átfogó, objektív, közérthető és nyilvánosan hozzáférhető módszertanon alapul.

A vizsgálat alapját egy 90 kérdésből álló kérdőív képezi, amely a tartalomelemzés módszertanára (Krippendorff, 1995; Kérdő, 2008; Lippai-Makra et al., 2024) építve alkalmas a nagyvállalatok nyilvánosan elérhető fenntarthatósági jelentéseinek értékelésére.

A 90 kérdés az ESG három pillérére egyenlő arányban oszlik meg, azaz mindegyik tématerülethez 30 kérdés tartozik. Ennek köszönhetően nemcsak az összesített ESG teljesítmény, hanem az egyes alindexek (E, S, G) is külön értékelhetők. Minden pillér öt tematikus egységre tagolódik, amelyek mindegyike hat kérdést tartalmaz. A kérdéssor szerkezetét és a lefedett témákat az alábbi felsorolás szemlélteti:

E (Environmental) pillér – Környezeti szempontok:

1. Károsanyag-kibocsátás és éghajlatváltozás
2. Energiafelhasználás és energiahatékonyság
3. Vízhasználat és vízmegőrzés
4. Hulladékkezelés és újrahasznosítás
5. Természetvédelem és biológiai sokféleség

S (Social) pillér – Társadalmi szempontok:

1. Munkavállalói jogok és emberi jogok érvényesülése a munkahelyen; munkaerő diverzitása és inkluzivitása
2. Munkahelyi egészség és biztonság
3. Munkavállalói elégedettség és oktatás-képzés a munkahelyen
4. Ügyfélelégedettség és fogyasztóvédelem
5. Közösségi kapcsolatok és társadalmi felelősségvállalás

G (Governance) pillér – Irányítási szempontok:

1. Jogszabályi megfelelés, belső ellenőrzési rendszerek, kockázatkezelés
2. Vállalatirányítási struktúra, menedzsment összetétele, összeférhetetlenség kizárása
3. Fenntarthatósági közzététel
4. Javadalmazás és juttatások
5. Etikai normák, korrupcióellenes gyakorlatok, átláthatóság

A témák kiválasztásánál elsődleges szempont volt, hogy azok relevánsak és lényegesek legyenek a legtöbb hazai nagyvállalat szempontjából. A kérdések megfogalmazását több elméleti és gyakorlati forrás is megalapozta. Elsősorban a nemzetközileg elismert ESG-keretrendszerek, különösen a Global Reporting Initiative (GRI, 2024) standardjai szolgáltak alapul, emellett figyelembe vettem egy vezető ESG-értékelő intézmény, az MSCI értékelési logikáját is (MSCI, 2020), amely több ezer vállalat ESG-teljesítményét elemzi nemzetközi szinten. A kérdések strukturálásánál kiemelt szerepet játszott a hazai kontextus, ezért a kérdéssor összeállítása előtt tartalomelemzést végeztem több magyar nagyvállalat nyilvánosan elérhető fenntarthatósági jelentésén. Ennek során azonosítottam azokat a témákat, amelyek leggyakrabban előfordulnak a hazai jelentéstételi gyakorlatban, és amely témákról mindegyik jelentés valamilyen formában információt közöl. Ezek a témák nem kerültek minden esetben a lényeges témák közé, azonban a jelentések minden esetben információkat tartalmaztak ezekről. A kérdéssor módszertani alapját a tartalomelemzés elméleti keretei adták, különösen Krippendorff (1995) és Kérdő (2008) munkái, amelyek a kvalitatív szövegelemzés strukturált és rendszerezett megközelítését mutatják be.

Az index alapján tíz magyar nagyvállalat ESG közzétételi gyakorlatát értékeltem, külön-külön az E, S és G pillérek mentén, valamint aggregált szinten. A vizsgált vállalatokat a HVG és a Planet Fanatics' Network 2024-es ESG rangsora alapján választottam ki: a tíz legjobban szereplő cég (Magyar Telekom, MVM, CIB, Richter, MOL, Market, OTP, Magyar Posta, E.ON, MBH Bank) képezte az értékelés alapját. Az objektivitás biztosítása érdekében az értékelési rendszer kizárólag a nyilvánosan hozzáférhető adatokon, valamint egy strukturált, előre definiált kérdéssoron alapul, amely minden vizsgált vállalatra azonos módon került alkalmazásra.

A vizsgálat az érintett vállalatok legfrissebb, jellemzően 2023-as fenntarthatósági jelentésein alapult (CIB, 2023; E.ON, 2023, Magyar Posta, 2023; Magyar Telekom, 2023; Market, 2023; MBH Bank, 2023; MOL, 2023; MVM, 2023; OTP, 2023; Richter, 2022). A legtöbb esetben konszolidált szintű dokumentumokat használtam, kivéve a Magyar Posta és az MBH Bank esetében, ahol csak egyedi szintű közzétételek álltak rendelkezésre. Az értékelés az ESG-re fókuszáló központi dokumentumokra épült, melyeket szükség szerint további anyagokkal egészítettem ki (pl. Etikai Kódex, Javadalmazási Politika). Emellett a vállalatok hivatalos weboldalain található ESG-tartalmak is részei voltak az elemzésnek.

Mivel a lényeges témák vállalatonként eltérhetnek, ez megnehezíti a közzétételek összehasonlíthatóságát. Egy adott téma nem minden vállalat számára releváns, így annak súlya a jelentésekben is eltérő lehet. A kérdéssor összeállításakor törekedtem arra, hogy olyan témákat válasszak, amelyek a vizsgált tíz hazai nagyvállalat túlnyomó többsége számára lényegesek legyenek, hiszen a kérdéssor összeállításakor vizsgált jelentések közül kerültek ki a később értékelésre kiválasztottak. A társadalmi és vállalatirányítási pillérhez tartozó témák mindegyik

vállalatnál relevánsak, tartalmaznak a jelentések konkrét témát érintő információkat, melyek az értékelés alapját képezhetik, míg a környezeti pillérben a „Vízhasználat és vízmegőrzés” és a „Természetvédelem és biológiai sokféleség” csak hat vállalatnál (Magyar Telekom, MVM, Richter, MOL, Market, E.ON) tekinthető lényegesnek. A fennmaradó négy szervezet (CIB, OTP, Magyar Posta, MBH Bank) esetében ezek a témák nem relevánsak (például szolgáltató vállalkozás és pénzügyi intézmény vízfelhasználása csupán a közüzemi vízfelhasználást takarja, vízfelhasználás mértéke elhanyagolható nagyságú egy gyártó/termelő vállalkozáshoz képest). Ezen okokból kifolyóan a fent említett témák nem kerültek elemzésre, így a négy vállalat esetén a környezeti pillér csupán 3 témára, azaz 18 kérdésre épül. Azon tématerületek esetében, amelyek nem minősültek relevánsnak, nem történt pontozás. Ezeket a kérdéseket az elemzés során kihagytam, így nem képezik részét sem az összesített ESG-értékelésnek, sem az alindexek számításának. Ennek megfelelően az eredmények kizárólag azokra a témákra és dimenziókra vonatkoznak, amelyeknél az értékelés érdemben elvégezhető volt, és az értelmezés is ezekre a területekre korlátozódik (ezen vállalkozások esetén a maximális 100% pontértékben kevesebb, mint a többi vállalkozásnál, tehát a teljes kérdéssorral maximum 180 pont érhető el, a nem releváns területek kiszűrésével maximum 156).

A kérdéssor struktúrája egységes: témánként hat kérdés került megfogalmazásra. Az első a vállalati célkitűzésekre, a második a konkrét intézkedésekre, a többi a témához kapcsolódó részterületekre vonatkozik. Törekedtem arra, hogy ahol lehetséges, kvantitatív indikátorok megjelenítését is értékeljem, mivel mind a szabályozók, mind az érintettek elvárják a számszerűsített információk közzétételét. A kérdések olyan adatokra irányulnak, amelyeket az ESG keretrendszerek is kötelezőként kezelnek, ha a téma lényegesnek minősül.

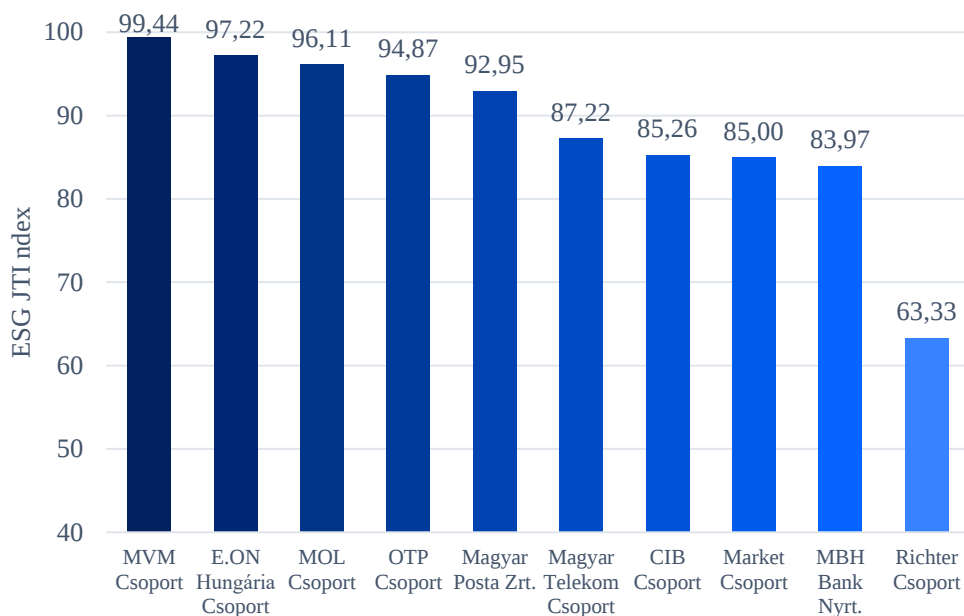
A kérdéssor összesen 90 kérdést tartalmazott, azonban négy vállalat esetében (CIB, OTP, MBH, Magyar Posta) a környezeti pillér 12 kérdése kimaradt, így náluk 78 kérdés szolgált az ESG közzétételi teljesítmény értékelésének alapjául. A válaszokat háromfokozatú skálán értékeltem: a teljes és részletes válasz 2 pontot, a hiányos vagy kevésbé részletezett válasz 1 pontot, a válasz hiánya pedig 0 pontot ért. Fontos megjegyezni, hogy a fentebb említett négy vállalat is kaphatna maximális pontszámot, amennyiben a számukra releváns 78 kérdés mindegyike esetén 2 pontot kapna. Az így kapott pontszámok alapján számítottam ki az egyes pillérek alindexeit és az összesített ESG Jelentéstételi Indexet (ESG JTI).

Bár az index nem képes minden ESG témát lefedni – különösen azokat nem, amelyek nem minősülnek minden vállalat számára lényegesnek – és nem vizsgál minden létező indikátort, számos előnye van: átfogó, közzérthető, széles körben értelmezhető. Az ESG JTI célja nem a tényleges ESG teljesítmény mérése (pl. károsanyag-kibocsátás szintje), hanem annak értékelése, hogy a vállalat milyen szinten és minőségben számol be az ESG-vel kapcsolatos információkról.

A következő fejezetben az ESG JTI alapján bemutatom a vizsgált vállalatok közzétételi teljesítményét. Fontos megjegyezni, hogy a módszertani korlátok miatt az eredmények csupán feltárázó jellegűek, iránymutatásként szolgálnak.

EREDMÉNYEK

Jelen fejezet célja az általam végzett kutatás eredményeinek bemutatása, különös tekintettel a kiszámított ESG JTI indexek ismertetésére. A 2023-as évre vonatkozóan minden vizsgált gazdálkodó egység esetében beazonosítható volt egy olyan dokumentum, amely kiemelten foglalkozik a fenntarthatósági kérdésekkel. A vállalatok vagy önálló fenntarthatósági jelentést készítettek, vagy az ESG-vel kapcsolatos közzétételeiket integrált módon, az éves vagy üzleti jelentésbe beépítve publikálták.

1. ábra: **A vizsgált szervezetek ESG JTI indexe**

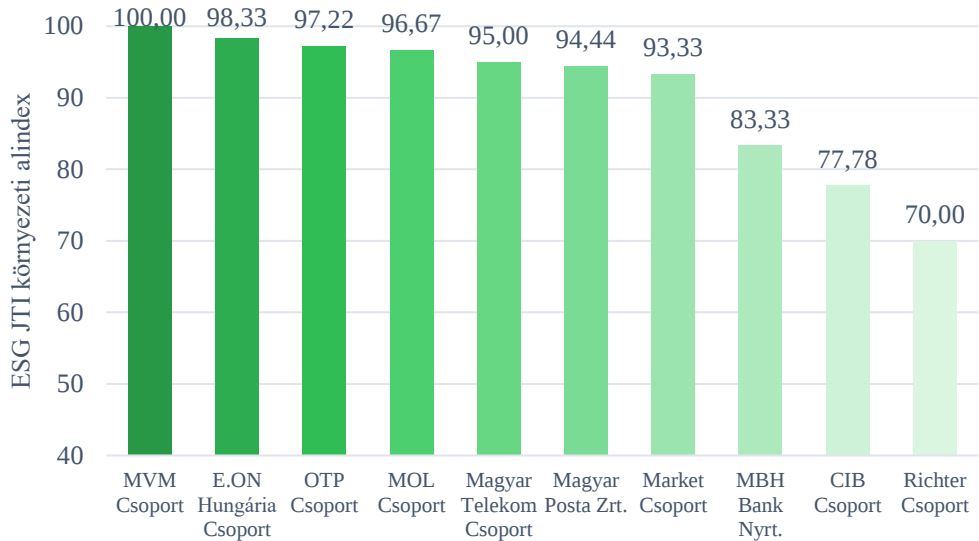
Forrás: Saját szerkesztés a vállalatok 2022-es, illetve 2023-as jelentései alapján

Az 1. ábrában bemutatott adatok szerint a vizsgált vállalatok ESG JTI indexe 61,11 és 99,44 pont között szóródik. Mivel a pontszámok százalékos értékek is egyben, ez azt jelenti, hogy a legmagasabb pontszámot elérő MVM Csoport fenntarthatósági közzétételi teljesítménye az ESG JTI értékelési rendszer alapján a maximálisan elérhető teljesítmény 99,44%-át valósította meg. További négy vállalat – az E.ON Hungária Csoport, a MOL Csoport, az OTP Csoport és a Magyar Posta Zrt. – szintén 90 pont feletti eredményt ért el. Négy másik szervezet – a Magyar Telekom Csoport, a CIB Csoport, a Market Csoport és az MBH Bank Nyrt. – 80 és 90 pont közötti értékekkel szerepel.

Az ezen vállalatok által elért magas ESG JTI pontszám arra utal, hogy a szervezetek kiemelt figyelmet fordítanak fenntarthatósági közzétételeik tartalmi és formai minőségére. Közzétételi gyakorlatuk jól tükrözi az egyre szigorodó szabályozói elvárásokhoz, valamint az érintetti oldalon tapasztalható információigény növekedéséhez való alkalmazkodást. Az ESG szempontok integrálása és részletes, transzparens, kvantitatív adatokon alapuló bemutatása e szervezetek esetében túlnyomórészt megfelel az elvárásoknak, noha kisebb hiányosságok továbbra is azonosíthatók.

A Richter Csoport esetében a számított ESG JTI index értéke lényegesen alacsonyabb, 61,11 pont, amely jelentős eltérést mutat a többi vállalat eredményeihez képest. A gyógyszeripari nagyvállalat fenntarthatósági jelentése a minőségi jellemzők tekintetében elmarad a többi vizsgált szervezet közzétételeitől. E különbség részben azzal magyarázható, hogy a Richter esetében a vizsgált dokumentum nem a 2023-as, hanem a 2022-es üzleti évre vonatkozott, így az eltérő időhorizont jelentős hatással lehetett az indexben elért pontszámra is.

Az elemzett szervezetek környezeti pillérhez kapcsolódó ESG közzétételi teljesítményét a 2. ábra mutatja be:

2. ábra: A vizsgált szervezetek ESG JTI környezeti alindexe

Forrás: Saját szerkesztés a vállalatok 2022-es, illetve 2023-as jelentései alapján

A vizsgálatban részt vevő szervezetek környezeti témákkal kapcsolatos közzétételeit elemezve megállapítható, hogy ezen a területen teljesítettek a legjobban: nyolc vállalat esetében a környezeti alindex meghaladta az összesített ESG JTI indexet. Kiemelkedő eredmény, hogy az MVM Csoport a maximális 100 pontot érte el. Mindössze két szervezetnél – a CIB Csoportnál és az MBH Banknál – volt a környezeti alindex alacsonyabb az aggregált indexnél, utóbbi esetben a különbség elhanyagolható, előbbinél azonban érdemi.

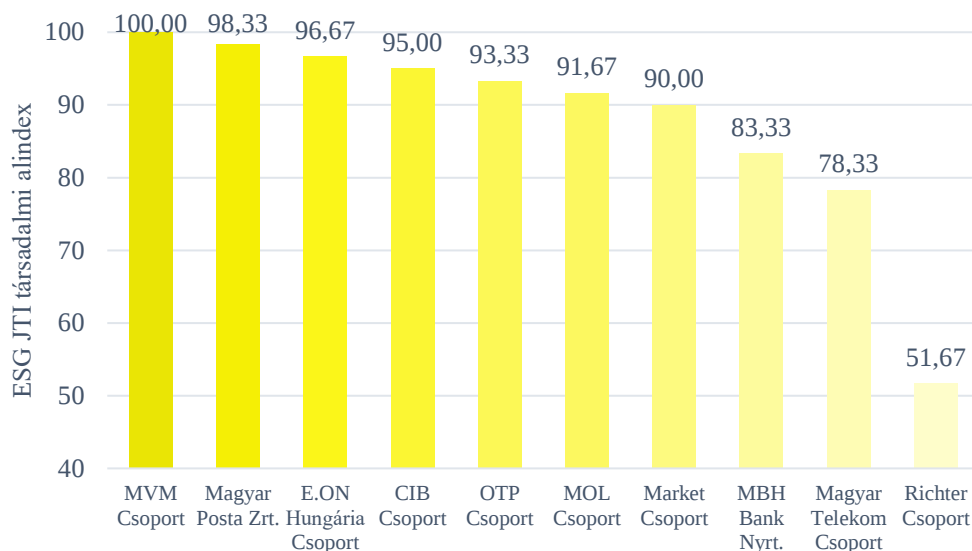
A CIB Csoport esetében elsősorban a károsanyag-kibocsátással és hulladékkezeléssel kapcsolatos témákban jelentkeznek hiányosságok. A vállalatcsoport nem közöl Scope 3 szintű kibocsátási vagy kibocsátásintenzitási adatokat – egyedül az egy főre jutó energiafelhasználásból származó CO₂-kibocsátás szerepel. A jelentés nem tartalmaz adatokat a keletkezett veszélyes hulladék mennyiségéről sem.

Az MBH Bank esetében a legnagyobb hiányosság, hogy nem szerepel adat a saját forrásból származó megújuló energia előállításáról. Habár banki tevékenység esetén ennek jelentősége csekélyebb, az OTP és a CIB közzétételeiben e témára is kiterjedő információ található. Emellett nem találhatók konkrét, céldátummal és kvantitatív célértékkel rendelkező célkitűzések sem a hulladékgazdálkodás fejlesztésére, sem az újrahasznosítás mértékének növelésére.

A Richter Csoport jelentéséből hiányoznak a kibocsátásintenzitási mutatók, és a vízfelhasználással kapcsolatos adatok sem térnek ki a felhasználás céljára vagy az alkalmazott tevékenységekre. A vállalat vízforrásoktól való függősége sem kerül bemutatásra. A hulladékkezelési eljárások részletezése szintén hiányos, nem derül ki, milyen gyártási folyamatból ered a hulladék.

A három említett vállalatot leszámítva a többi szervezet esetében a környezeti alindex értéke meghaladja a 90 pontot, így jelentéstételük minősége e pilléren belül szinte kifogástalan az ESG JTI index alapján. A fennmaradó hiányosságok jellemzően kisebb súlyúak, például a Market Csoport és a Magyar Posta Zrt. nem közöl Scope 3 kibocsátási adatokat – ez azonban gyakori hiányosság a jelenlegi ESG gyakorlatban.

A vizsgált vállalatok és vállalatcsoportok társadalmi területhez kapcsolódó fenntarthatósági közzétételi teljesítményét a 3. ábra hivatott szemléltetni.

3. ábra: A vizsgált szervezetek ESG JTI társadalmi alindexe

Forrás: Saját szerkesztés a vállalatok 2022-es, illetve 2023-as jelentései alapján

A társadalmi témákkal kapcsolatos vállalati közzétételek vizsgálata azt mutatja, hogy a szervezetek többsége ezen a területen is magas szintű megfelelést mutat. Három kivételtől eltekintve minden vizsgált szervezet elérte a 90 pontot. Az MVM Csoport itt is a maximális 100 pontot szerezte meg.

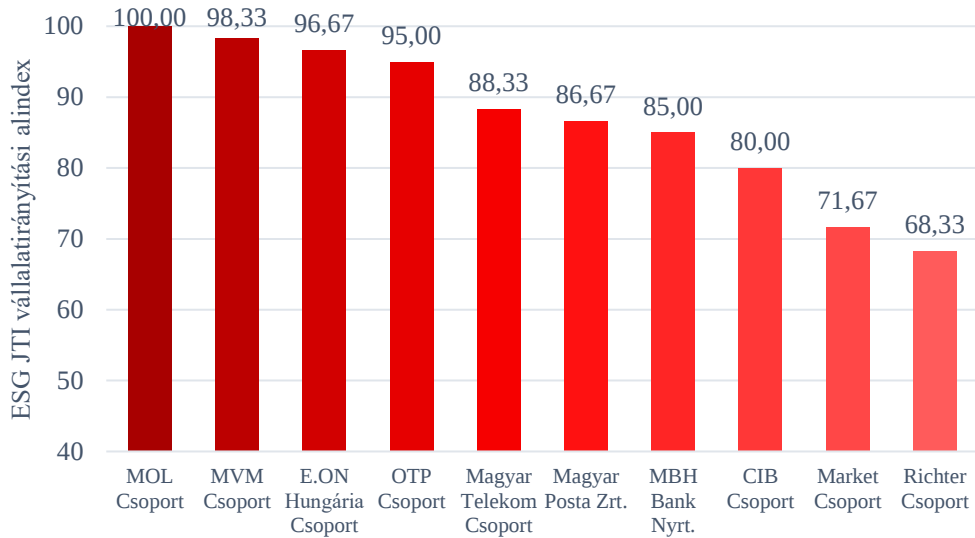
A három szervezet, ahol a társadalmi alindex 90 pont alatt maradt: a Magyar Telekom Csoport, a Richter Csoport és az MBH Bank Nyrt. A Magyar Telekom esetében a „Munkahelyi egészség és biztonság” és a „Munkavállalói elégedettség és oktatás-képzés a munkahelyen” témákban mutatkozott hiányosság – főként adatok hiánya miatt. Nem ismert, történt-e munkavállalói elégedettségmérés, és hiányoznak a képzésekhez, karrierfejlesztéshez kapcsolódó célértékek. A célkitűzések gyakran nem számszerűek és céldátum nélküli elköteleződést mutatnak, így teljesülésük ellenőrzése nehézkes. Ugyanez igaz a munkahelyi biztonsággal kapcsolatos intézkedésekre is.

A Richter Csoport jelentésében a fogyasztói és ügyfélelégedettség nem szerepel, mivel ezeket a témákat nem minősítették lényegesnek. Ez megkérdőjelezhető minden olyan vállalat esetén, amely terméket vagy szolgáltatást értékesít. A munkavállalói és emberi jogi célkitűzések, valamint a munkaerő diverzitásának növelésére irányuló intézkedések szintén nem kerülnek kellő részletességgel bemutatásra. A közzététel nem tartalmaz adatokat a munkavállalói korösszetételről, a nemek közti bérkülönbségekről, a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásáról. Mindez összességében magyarázza a viszonylag alacsony, 51,67 pontos eredményt, és jelzi, hogy a társadalmi pillér esetén a jelentéstételi gyakorlat jelentős fejlesztésre szorul. Hangsúlyozandó, hogy az elért alacsony pontszámot magyarázhatja az a tény, hogy ebben az esetben 2022-es jelentés került elemzésre.

Az MBH Bank Nyrt. esetében a pontvesztés elsősorban a nemek közötti bérkülönbségekkel, a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásával, valamint a közösségi támogatások mértékével kapcsolatos információk hiányából fakad.

A többi szervezet mind elérte vagy meghaladta a 90 pontot, így az ő közzétételeik a társadalmi (S) pillér tekintetében megfelelő minőségűnek tekinthetők az ESG JTI index alapján.

A G pillérhez kapcsolódó közzétételi teljesítményekről a 4. ábra tájékoztat.

4. ábra: **A vizsgált szervezetek ESG JTI vállalatirányítási alindexe**

Forrás: Saját szerkesztés a vállalatok 2022-es, illetve 2023-as jelentései alapján

Az ESG JTI vállalatirányítási alindex értékei alapján megállapítható, hogy a vizsgált szervezetek a vállalatirányítási tématerületen nyújtották a legszerényebb teljesítményt a három alindex közül. A maximális, 100 pontos értéket a MOL Csoport érte el, öt követi az MVM Csoport, majd az E.ON Hungária Csoport. A 90 pontot átlépte még az OTP Csoport is, jelentéseikben nem azonosítottam lényeges hiányosságot.

A Magyar Telekom Csoport (88,33 pont) esetében a pontvesztés főként abból ered, hogy nem közöl részletes információt a külső ellenőrzések során feltárt szabálysértésekről, bírságokról és azok kezeléséről. A Magyar Posta Zrt. (86,67 pont) esetén hiányoznak a belső ellenőrzési rendszer működésére és felülvizsgálatára vonatkozó információk. Az MBH Bank Nyrt. (85 pont) beszámolóiban a szabályozások, különösen az adatvédelmi és adatkezelési előírások betartásának mechanizmusai nem kerülnek kellően részletes bemutatásra. Ezen túlmenően a menedzsment nemi összetételével kapcsolatos intézkedések – tekintettel arra, hogy a vezetésben csupán 36% a női arány – nem kellően alátámasztottak.

A CIB Csoport (80 pont) javadalmazási politikája nem részletezett. A jelentés kevés információt tartalmaz a vezetők ösztönző rendszeréről, és arról sem, hogy ezek milyen arányban tartalmaznak fenntarthatósági célokat.

A Market Csoport és a Richter Csoport esetén több hiányosság is feltárássra került. Jelentéseiket nem hitelesítette független harmadik fél, továbbá nem mutatnak egyértelmű törekvést a jelenlegi és közeljövőben hatályba lépő uniós és hazai ESG szabályozásoknak való megfelelésre.

Az alábbi 1. táblázat összesítve mutatja a kapott értékeket, a jobb összehasonlíthatóság érdekében külön az E-S-G alindex és összesített ESG JTI index szerinti bontásban. A táblázat értékeit vizsgálva megfigyelhető, hogy az S és G pillér esetén kalkulált alindexek értékei a legtöbb vállalat esetén némileg elmaradnak a környezeti pillérnél tapasztalt szinttől.

1. táblázat: **Összesített eredmények**

Vállalat neve, zárójelben a közzététel éve	E	S	G	ESG JTI
CIB (2023)	77,78	95	80	85,26
E.ON (2023)	98,33	96,67	96,67	97,22
Magyar Posta (2023)	94,44	98,33	86,67	92,95
Magyar Telekom (2023)	95	78,33	88,33	87,22
Market (2023)	93,33	90	71,67	85
MBH Bank (2023)	83,33	83,33	85	83,97
MOL (2023)	96,67	91,67	100	96,11
MVM (2023)	100	100	98,33	99,44
OTP (2023)	97,22	93,33	95	94,87
Richter (2022)	70	51,67	68,33	63,33

Forrás: Saját szerkesztés a vállalatok 2022-es, illetve 2023-as jelentései alapján

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az ESG JTI index alkalmazásával sikerült átfogó képet alkotni a vizsgált hazai nagyvállalatok fenntarthatósági közzétételeinek minőségéről, és lehetővé vált azok tartalmi összehasonlítása is. A tartalomelemzés módszertanára építve az index érzékenyen képes volt megragadni a jelentéstételi gyakorlatok közötti minőségbeli különbségeket, és a kapott eredmények vizuális megjelenítésével az eltérések jól átláthatóvá váltak.

A kutatás során szerzett tapasztalatok megerősítették a szakirodalomban (Gulyás, 2022) is megfogalmazott állításokat a fenntarthatósági jelentések összehasonlíthatóságának nehézségeiről. A vizsgált szervezetek jelentéstételi gyakorlata számos ponton eltér egymástól, bizonyos jelentések ESG közzétételi keretrendszer szerint készültek (GRI), míg mások nem.

Mindezen kihívások ellenére az ESG JTI index egy átlátható, közérthető, bár nem minden szempontból tökéletes mérőeszközként szolgált a vizsgált szervezetek fenntarthatósági jelentéstételi teljesítményének értékelésére. Az index alkalmazásával jól elkülöníthetővé váltak az erősségek és hiányosságok a HVG és a Planet Fanatics' Network 2024-es ESG rangsorának első tíz helyezettje között. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az ESG JTI a közzététel minőségét (szerző által definiált jelentéstételi/közzétételi teljesítményt), míg a másik index a tényleges ESG-teljesítményt vizsgálja. Még azonos vizsgálati fókusz esetén is várható lenne az indikátorok és azok súlyozásának eltérése, ami tovább csökkentené az összehasonlíthatóságot – rávilágítva ezzel az ESG-minősítések megbízhatóságával kapcsolatos problémákra.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Armstrong, A. (2020). Ethics and ESG, *Australasian Accounting, Business and Finance Journal* 14(3), 6-17. <https://doi.org/10.14453/aabfj.v14i3.2>
- CIB Csoport. (2024). 2023. évi Üzleti és vezetőségi jelentés. XV. fejezet: Nem pénzügyi beszámoló. https://www.cib.hu/document/documents/CIB/kommunikacio/evesjelentesek/2023_CIB_Group_final_HU.pdf
- Eyo-Udo, N. L., Agho, M. O., Onukwulu, E. C., Sule, A. K., & Azubuike, C. (2024). Advances in green finance solutions for combating climate change and ensuring sustainability. *Gulf Journal of Advance Business Research*, 2(6), 338-375. <https://doi.org/10.51594/gjabr.v2i6.53>
- E.ON Hungária Csoport. (2024). *Fenntarthatósági jelentés 2023*. https://www.eon.hu/content/dam/eon/eon-hungary/documents/rolunk/rolunk_uj/fenntarthat%C3%B3s%C3%A1g/Fenntarthatosaagi-jelentes-2023.pdf
- Henisz, W., Koller, T., & Nuttall, R. (2019). Five ways that ESG creates value. *McKinsey Quarterly*. <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/Strategy%20and%20Corporate%20Finance/Our%20Insights/Five%20ways%20that%20ESG%20creates%20value/Five-ways-that-ESG-creates-value.ashx>
- HVG & Planet Fanatics' Network. (2023). A fenntarthatóság magyar bajnokai az üzleti világban – ESG-toplista a hvg360-on. *HVG360*. https://hvg.hu/360/20230525_esg_cegek_top_25_HVG_Planet_Fanatics_Network_fenntarthatosag
- HVG & Planet Fanatics' Network. (2024). ESG top 40 lista 2024: Zöld jelzés a legnagyobb hazai cégeknek. *HVG*. https://hvg.hu/kkv/20240508_esg-top-40-lista-2024-zold-jelzes-a-legnagyobb-hazai-cegeknek
- GRI (2024). The global standards for sustainability impacts. <https://www.globalreporting.org/standards/>
- Gulyás É. – Hajdu T. – Reizinger-Ducsai A. (2022): ESG indikátorok a fenntarthatósági jelentésekben – mi lehet a szerepük a pénzügyi intézményeknek? *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2. pp. 138-153.
- Kérdő, A. (2008). *A tartalomelemzés elmélete és gyakorlati alkalmazása*. Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Főiskolai Kar.
- Krippendorff, K. (1995). *A tartalomelemzés módszertanának alapjai*. (Eredeti mű: *Content Analysis: An Introduction to its Methodology*, 1980). Balassi Kiadó.
- Lippai-Makra, E., Kovács, Z. I., & Bodó, R. (2024). Content analysis of Hungarian companies' sustainability reporting practices in the light of the changing regulations. *Vezetéstudomány Budapest Management Review*, 55(KSZ), 5–16. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2024.KSZ.01>
- Magyar Posta Zrt. (2024). *Fenntarthatósági jelentés 2023*. https://www.posta.hu/static/internet/download/2023_Magyar_Posta_Fenntarthatosagi_jelentes.pdf
- Magyar Telekom Csoport. (2024). *Fenntarthatósági jelentés 2023*. https://www.telekom.hu/static-tr/sw/file/Fenntarthatosagi_Jelentes_2023.pdf
- Market Építők Zrt. (2024). *Fenntarthatósági jelentés 2023*. https://www.market.hu/_projects/market/uploads/docs/106/hu/669f5f6e7a0e8market-esg-2023-final.pdf
- Mayer, R.; Reizingerné Ducsai, A. (2023). ESG: Credibility behind the scores – The reliability and transparency of ESG ratings. *PROSPERITAS*, 10 (2). https://doi.org/10.31570/prosp_2022_0041
- MBH Bank Nyrt. (2024). *Fenntarthatósági jelentés 2023*. https://www.mbhbank.hu/sw/static/file/FIN_MBH_ESG_jelentes_2023.pdf
- Mercereau, B., Melin, L., & Lugo, M. M. (2022). Creating shareholder value through ESG engagement. *Journal of Asset Management*, 23(7), 550–566. <https://doi.org/10.1057/s41260-022-00270-4>
- MOL Csoport. (2024). *Integrált éves jelentés 2023*. https://molgroup.info/storage/documents/publikaciok/eves_jelentesek/2023/integrated-annual-report-2023-hun.pdf
- MSCI (2020). MSCI ESG Ratings. <https://www.msci.com/documents/1296102/21901542/MSCI+ESG+Ratings+Brochure-cbr-en.pdf>

- MVM Csoport. (2024). *Integrált ESG jelentés 2023*. <https://mvm.hu/-/media/MVMHu/Documents/Befektetoknek/ESG/HU/2023/MVM-Csoport-Integralt-ESG-Jelentes-2023.pdf>
- OTP Csoport. (2024). *2023. évi integrált éves jelentés*. <https://www.otpbank.hu/static/portal/sw/file/integralt-eves-jelentes-2023.pdf>
- Richter Csoport. (2023). *Fenntarthatósági jelentés 2022*. <https://www.gedeonrichter.com/hu-hu/fenntarthatosag>
- Serafeim, G. (2021). ESG: Hyperboles and reality. *Harvard Business School Working Paper*, No. 22-031. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3966695
- Shastri, V. (2023). Making ESG great again. In *The Notorious ESG: Business, Climate, and the Race to Save the Planet* (pp. 135–151). Emerald Publishing Limited.
- Szendrey, O., Bányai, G., Dombi, M., Futó, J., Gulyás, D. J., Karcagi-Kováts, A., & Harazin, P. (2024). ESG-szabályozás és ami mögötte van – lehetőségek és kihívások a vállalkozások magyarországi ESG felkészülésében. *Competitio*, 23(1–2), 19–41. <https://doi.org/10.21845/comp/2024/1-2/2>
- Wang, N., Pan, H., Feng, Y., & Du, S. (2023). How do ESG practices create value for businesses? Research review and prospects. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, Article 105863. <https://doi.org/10.1108/sampj-12-2021-0515>